

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
BARAZA LA MITIHANI
MTIHANI WA UALIMU DARAJA LA A

680

UALIMU ELIMU YA AWALI

Muda: Saa 3.

MAJIBU

Mwaka: 2010

Maelekezo.

1. Karatasi hii ina sehemu **A, B** na **C**.
2. Jibu maswali **yote** katika sehemu **A** na maswali **mawili (2)** kutoka katika kila sehemu **B** na **C**.
3. Sehemu A ina alama 40, sehemu B na C kila moja ina alama 30.
4. Simu za mkononi **haziruhusiwi** katika chumba cha mtihani.
5. Andika **namba yako ya mtihani** katika kila ukurasa wa kijitabu chako cha kujibia.

maktaba.tetea.org

1. Eleza maana ya ufuatiliaji wa maendeleo ya mtoto kwa kutumia daftari maalumu.

Ufuatiliaji wa maendeleo ya mtoto kwa kutumia daftari maalumu ni utaratibu wa mwalimu kuandika kwa mpangilio taarifa zote kuhusu hatua za ukuaji na ujifunzaji wa mtoto. Daftari hili linamwezesha mwalimu kuona mabadiliko ya mtoto kwa kipindi fulani bila kupoteza taarifa.

Ufuatiliaji huu humsaidia mwalimu kutambua hatua za mafanikio ambazo mtoto anaonyesha katika masuala ya lugha, afya, tabia na ujifunzaji. Taarifa hizi humsaidia kupanga mbinu bora za kumsaidia mtoto.

Ufuatiliaji wa maendeleo pia humsaidia mwalimu kubaini changamoto za mtoto mapema. Changamoto zinapogunduliwa mapema, hatua za usaidizi zinaweza kuchukuliwa kabla hazijawa kubwa.

Daftari la maendeleo humsaidia mwalimu kuwasilisha taarifa sahihi kwa wazazi kuhusu mwenendo wa mtoto. Mazungumzo haya huweka ushirikiano mzuri kati ya shule na familia.

2. Toa hoja nne zinazoonyesha umuhimu wa mtoto kuwa na muda wa kujifunza kimya kimya.

Muda wa kimya humsaidia mtoto kuzingatia bila usumbufu kwa kuwa mazingira tulivu yanaimarisha uwezo wa ubongo kufanya kazi kwa utulivu. Hii huongeza uwezo wa kukumbuka.

Muda wa kujifunza kimya kimya humfundisha mtoto kujisimamia mwenyewe. Mtoto anapojifunza bila kutegemea mwalimu kila hatua, hujenga uhuru wa kufikiri.

Muda wa utulivu humsaidia mtoto kutafakari kuhusu kile alichojifunza. Tafakari huongeza uelewa wa kina wa somo.

Muda wa kimya humemwezesha mtoto kupunguza msongo wa mawazo baada ya shughuli nyingi za siku. Utulivu huu humsaidia kurudi katika hali ya utulivu wa kihisia.

3. Eleza kwa kifupi changamoto zinazowapata watoto wanaohuishwa na hofu ya kijamii.

Mtoto mwenye hofu ya kijamii hupata ugumu wa kuzungumza mbele ya watu au kushiriki katika vikundi. Hii humfanya akose ujasiri wa kujieleza.

Mtoto mwenye hofu ya kijamii mara nyingi hujitenge na wenzake. Kujitenga humfanya akose fursa za kujenga stadi za kijamii.

Hofu ya kijamii humfanya mtoto kuwa mwoga wa kujaribu shughuli mpya. Hii hupunguza ubunifu wake na uwezo wa kugundua vipaji vyake.

Mtoto mwenye hofu ya kijamii anaweza kuonyesha dalili kama kutetemeka, kukosa hamu ya kula au kulia. Dalili hizi huathiri ujifunzaji wa kila siku.

4. Chunguza uwezo wa mazoezi ya mwili katika kukuza ubongo wa mtoto.

Mazoezi ya mwili huongeza mtiririko wa damu katika ubongo, jambo linaloongeza utendaji wa seli za ubongo. Mtoto anayefanya mazoezi huwa na kumbukumbu nzuri.

Mazoezi ya mwili humsaidia mtoto kujenga umakini kwa sababu huongeza uwezo wa ubongo wa kutuliza msongo. Mazoezi hufungua uwezo wa kufikiri.

Mazoezi humjenga mtoto katika ustahimilivu wa kufanya kazi. Mtoto anapokuwa na mwili wenye nguvu, ana uwezo wa kushiriki masomo bila kuchoka.

Mazoezi huongeza ustadi wa kupanga na kufuata maelekezo kupitia michezo ya kanuni. Hii ni sehemu ya kukuza utambuzi wa juu.

5. Eleza kwa ufupi namna mwalimu anavyoweza kujenga dhamira njema kwa mtoto kupitia pongezi sahihi.

Mwalimu anaweza kumpongeza mtoto pale anapoonyesha tabia nzuri kama kushirikiana au kusaidia wengine. Pongezi hizi humfanya mtoto ajione kuwa tabia njema ina thamani.

Mwalimu anahitaji kutoa pongezi kwa wakati sahihi ili mtoto aunganishe tendo lake na sifa alizopata. Hii humjenga kuelewa uhusiano wa vitendo na matokeo.

Mwalimu anapaswa kutumia maneno chanya yanayoonyesha hatua ya mtoto badala ya ukamilifu. Hii humsaidia mtoto kuona umuhimu wa jitihada.

Mwalimu anaweza kutumia ishara kama tabasamu na makofi. Ishara hizi humtia mtoto nguvu ya kuendelea kufanya mema.

6. Changanua mambo manne yanayoweza kupunguza ari ya mtoto katika kujifunza.

Mtoto anaweza kupoteza ari ya kujifunza pale anapokosa pongezi au kutambuliwa. Kukosa kutambuliwa humfanya kuona juhudi zake hazina maana.

Mtoto akipewa kazi ngumu kupita uwezo wake hupoteza hamasa kwa sababu anajisikia kushindwa kabla ya kujaribu. Kazi isiyolingana na uwezo humkatisha tamaa.

Mtoto ambaye hapati usingizi wa kutosha anakuwa mchovu na hana nguvu ya kufanya kazi za ujifunzaji. Uchovu hupunguza hamasa.

Mazungumzo makali au adhabu vinaweza kumfanya mtoto kuwa na hofu badala ya hamasa. Hofu humzuia kutumia uwezo wake wote.

7. Eleza vipengele muhimu vya kukua kwa lugha vinavyohitaji uangalizi katika Elimu ya Awali.

Mtoto anahitaji kufuatiliwa katika uwezo wake wa kutamka maneno kwa usahihi. Tatizo la matamshi linaweza kuathiri mawasiliano.

Mtoto anahitaji kuangaliwa katika uwezo wa kutengeneza sentensi sahihi. Uwezo huu unaonyesha maendeleo katika lugha.

Utajiri wa msamiati ni kipengele muhimu kinachohitaji uangalizi. Mtoto mwenye msamiati mdogo anapata ugumu katika kuelewa masomo.

Uwezo wa kusikiliza na kuelewa maelekezo ni sehemu muhimu ya kukua kwa lugha. Uwezo huu huathiri ushiriki katika darasa.

8. Toa hoja nne zinazoonyesha umuhimu wa kutambua maendeleo ya uchoraji kwa mtoto.

Kuangalia maendeleo ya uchoraji humsaidia mwalimu kuona uwezo wa mtoto wa kushika na kudhibiti vitu vidogo. Uwezo huu ni msingi wa maandishi ya baadaye.

Uchoraji huonyesha ukuaji wa fikra kwa sababu mchoro wa mtoto huonyesha jinsi anavyoelewa mazingira yake. Mchoro huonyesha ubunifu.

Kutambua maendeleo ya uchoraji humsaidia mwalimu kugundua changamoto za mtoto kama kuchelewa kwa stadi za mikono. Ugunduzi wa mapema huongeza fursa za msaada.

Uchoraji huonyesha hisia za mtoto kwa sababu mara nyingi watoto huchora kile wanachokifikiria au kukihisi. Hii humsaidia mwalimu kuelewa hisia za mtoto.

9. Eleza faida za kuwapa watoto nafasi ya kufanya majaribio huru katika shughuli za sayansi.

Majaribio huru humsaidia mtoto kujifunza kwa kugusa na kuona matokeo yake mwenyewe. Hii huongeza uelewa wa kina.

Majaribio humjenga mtoto katika udadisi kwa kuwa anataka kuona kinachotokea. Udadisi humhamasisha kuuliza maswali.

Majaribio husaidia mtoto kujenga uamuzi na kujaribu suluhisho tofauti. Hii hujenga fikra pana.

Majaribio huchangia mtoto kujifunza kutokana na makosa. Makosa yanaimarisha uzoefu.

10. Bainisha namna mwalimu anavyoweza kusaidia mtoto anayeonyesha tabia za wivu.

Mwalimu anaweza kumsaidia mtoto kwa kumpongeza kila mara anapoonyesha tabia njema. Pongezi zinapunguza wivu.

Mwalimu anaweza kumfundisha mtoto kushiriki badala ya kujilimbikizia vitu. Kushiriki hupunguza ushindani usiofaa.

Mwalimu anaweza kumweleza mtoto umuhimu wa kuthamini mafanikio ya wengine. Hii humsaidia kuheshimu wenzake.

Mwalimu anaweza kutumia michezo ya kikundi ili mtoto ajifunze kuwa sehemu ya kundi. Ushirikiano hupunguza tabia ya wivu.

11. Eleza kwa undani mchango wa utafiti mdogo unaofanywa na mwalimu katika kuboresha ufundishaji wake.

Utafiti humsaidia mwalimu kupata ufahamu kuhusu changamoto zinazowakabili watoto katika masomo. Ufahamu huu humsaidia kuboresha mbinu.

Utafiti humwezesha mwalimu kugundua mbinu zinazofanya kazi vizuri. Mwalimu anapozijua, huzitumia mara nyingi.

Utafiti humsaidia mwalimu kubaini vifaa vinavyofaa zaidi. Vifaa sahihi huongeza uelewa wa wanafunzi.

Utafiti humsaidia mwalimu kutathmini jinsi mabadiliko anayoyafanya yanavyoathiri ujifunzaji. Tathmini hii humsaidia kurekebisha mpango wa masomo.

12.Kwa hoja tano, eleza sababu za kutumia ufundishaji unaozingatia michezo katika kujenga umahiri wa mtoto.

Ufundishaji kupitia michezo humsaidia mtoto kujifunza kwa furaha. Furaha huongeza kumbukumbu.

Michezo humsaidia mtoto kujenga stadi za kijamii kama kushirikiana. Stadi hizi ni muhimu kwa maisha yake yote.

Michezo humsaidia mtoto kujifunza kupitia vitendo. Uzoefu wa moja kwa moja hufanya maarifa yadumu.

Michezo humjenga mtoto kujiamini kwa kuwa anakubaliwa kushiriki bila kuhukumiwa. Kujiamini huongeza hamasa ya ujifunzaji.

Michezo humsaidia mtoto kutatua matatizo. Kila mchezo una kanuni na changamoto zinazojenga fikra.

13.Bainisha athari za ukosefu wa mawasiliano kati ya mwalimu na mzazi halafu eleza njia za kuyarekebisha.

Ukosefu wa mawasiliano humfanya mzazi kutokujua maendeleo ya mtoto. Hii humfanya akose msaada unaofaa.

Ukosefu wa mawasiliano humfanya mwalimu kukosa taarifa muhimu kuhusu mazingira ya mtoto nyumbani. Hii inaathiri mpango wa masomo.

Ukosefu wa mawasiliano huleta kutokuelewana kati ya mzazi na mwalimu. Kutokuelewana kunaleta migogoro.

Ukosefu wa mawasiliano unaweza kumfanya mtoto apoteze uongozi wa pamoja kutoka kwa watu wazima. Hii inamtatiza kimawazo.

Mawasiliano yanaweza kurekebisha kwa kuweka mikutano ya mara kwa mara kati ya walimu na wazazi. Mikutano huleta uwazi.

Mawasiliano yanaweza kuboreshwa kwa kutumia daftari la mawasiliano linalokwenda nyumbani kila siku. Daftari huweka taarifa sahihi.

Mawasiliano yanaweza kurekebisha kwa kupiga simu au kutumia ujumbe mfupi pale inapohitajika. Hii hurahisisha mawasiliano ya haraka.

14. Andaa mpango wa shughuli ya kutengeneza mifano rahisi ya wanyama kwa kutumia udongo wa mfinyanzi ili kukuza ubunifu.

Shughuli inaweza kuanza kwa kuwaonyesha watoto picha za wanyama rahisi kama kuku, paka na samaki. Picha zinawapa wazo la umbo.

Watoto wanaweza kupewa udongo wa mfinyanzi na kuanza kufinyanga umbo la mnyama wanayempenda. Hii huongeza ubunifu.

Mwalimu anaweza kuzunguka na kuwasaidia watoto wanaohitaji mwongozo bila kuchukua kazi yao. Hii humjenga mtoto kuwa huru.

Shughuli inaweza kumalizika kwa kila mtoto kueleza jina la mnyama aliyemtengeneza. Hii huongeza ujasiri wa kuzungumza.

15. Eleza misingi ya kupanga somo la utunzaji wa mazingira kwa watoto wa miaka 4 hadi 5.

Somo lazima liwe rahisi kwa kutumia lugha wanayoielewa. Lugha rahisi huongeza uelewa.

Somo linahitaji vitendo kama kukusanya takataka au kupanda mimea. Vitendo hujenga kumbukumbu.

Somo linahitaji mifano halisi kama picha za mazingira machafu na safi. Mifano humsaidia mtoto kutofautisha.

Mwalimu lazima atumie pongezi ili kuongeza motisha ya mtoto. Pongezi hujenga tabia njema.

16. Eleza namna mwalimu anavyoweza kutumia kadi za picha kufundisha mpangilio wa matukio.

Mwalimu anaweza kuonyesha kadi za picha zinazoonyesha matukio ya mwanzo, kati na mwisho. Picha hizi humsaidia mtoto kuelewa mpangilio.

Watoto wanaweza kupewa kadi na kuambiwa wazipange kwa mpangilio sahihi. Hii huongeza fikra za kupanga.

Mwalimu anaweza kuwauliza watoto kusimulia matukio kwa kutumia kadi walizopanga. Hii huongeza uwezo wa lugha.

Mwalimu anaweza kutumia kadi zinazohusu maisha ya mtoto kama kula, kuoga na kulala. Utambulisho huongeza uelewa.